

„POKROK“ vychodí každý piatok.

Adresa pre všetky zásielky:

Josef Teslík Uh. Skalica (Szokolca).

Oznamy (inzeráty) účtujú sa levne a
platia sa vopred.

POKROK.

Predplatné poštou:

Na celý rok 2 kor. — Na pol roku
1 kor. — Jednotlivé čísla v expedícii
a pri zásielkach najmenej 20 výtiskov
stojí 2 hal.

Predplatné do cudzostatska 5 kor.
Bezmenné a nevyplatené dopisy sa ne-
prijmajú.

Týždenník venovaný ku poučeniu a vzdelaniu slovenského ľudu.

==== Rusko-japonská válka na dalekom východe. ====

Telegramy.

LIAOJANG. 5. júla. Rusi, ktorí už niekoľko dní mali malé srážky s prednými strážmi japonskými pri Montienskom priesmyku, ale medzitým pri Liaojangu sa rýchlo skoncentrovali, vyrazili s veľkou silou skrz priesmyk a porazili Japoncov strašnou bitvou na celej čiare. Kuropatkin osobne viedol boj. Kuroki je ťažko ranený. V Tokio táto zpráva vyvolala ohromné zdesenie.

PORT-ARTUR. 5. júla. Japonci chystali sa k rozhodnému boju, všade postavili ťažké delá na dobitie pevnosti, ale sklamali sa, lebo pri dnešnom útoku na pevnosť boli s krvavými hlavami späť poslaní. Tiež v ten samý deň ukázala sa na brehoch po tretí raz vladivostocká flotta, ktorá Japoncov bombardovala.

Vyzvanie.

Prosíme všetkých tých pp. sberateľov a predplatiteľov „Pokroku“, ktorí nám ešte na tento polrok nedoplatili alebo vôbec predplatné nezaslali, prosíme by to čím skôr učinili, aby sme i my našim požiadavkom zadosť učiť mohli.

Vydavateľstvo.

Minister orby a mliekarstvo.

Na mimoriadne práce a výlohy sú veľké milióny do rozpočtu krajinského prijaté, medzi iným na podporu mliekarstva a mliekárskych družstiev 3 milióny korún.

Akým spôsobom mieni minister orby Talían tieto peniaze použiť, nenie nám známo, len tolko čo sa vyslovil, keď sa v krajinskom finančnom výbore o tejto veci rokovalo.

My sa budeme zapodievať celou predlohu len na tolko, na koľko sa nášeho predmetu to týka.

Minister Talían hovoril, že mliekarské družstvá sa viac a viac rozširujú a preto sa aj s menšou podporou uspokojia, vzdor tomu ale hmotne podporené budú.

Akým spôsobom to bude, to nevieme, ale myslíme ako obyčajne to u nás byva, jednodvoja ľudia vykoristia celú podporu ku svojmu osahu, a tým ostatným sa hodia kosti. V čom bude pozostávať táto menšia pomoc, o tom sa p. minister orby nevyslovil. Jeho predchodca minister Darányi, ten tiež podporoval mliekarské družstvá tak, že každé družstvo dostalo každoročne jednu, od ministerstva vydanú, knihu do daru, možno že pán minister Talían chce poslať dve.

Nám je len jedna vec nepochopiteľná, a to je, v Rakúsku sa zakladali mliekarské družstvá bez všetkej štátnej pomoci, rozmnožili sa a rozkvetli báječne. Moravské mliekarne nemajú žiadnej pomoci, ba majú ešte mnohé požičky na dosť vysoký úrok a vzdor tomu, boly vstave zplatiť požičku za 5—6 rokov úplne. Tam nemajú štátnej podpory, ale majú ľudí. Sú tam ľudia bezzisťní, obeťví, ktorí za blaho ľudu pracujú. U nás chcú odborných ľudí štátnou pomocou nahradiť, a preto sme presvedčení, že ako obyčajne túto celú podporu zo pár šikovných ľudí vykoristí pre seba a uhorské mliekarské družstvá budú i na ďalej len pokulhávať.

Tá od ministra prisľúbená štátna pomoc, bude len taká almužna pre chudobných, a dľa našej mienky otázka chudoby sa nerozluští almužnou ale — prácou.

Švajčiar.

Naším dievčatom do pozornosti!

V poslednom čísle priniesol „Pokrok“ článok „Na prázdniny“. Druhý odstavec tohoto článku ma upozorňuje na dva vo Viedni sa nachodiacie ústavy, ktoré zamedzujú ten smutný

zjav, že prečasto musí „anjeliček strážca nad našimi dievčatmi zaplakat“.

Na stá, ba na tisíce švárnych dievčat, plných života a zdravia prichodí v každom roku zo Slovenska, Moravy a Čiech do Viedna v tom očakávaní, že si tu lepší život zaistia, nežli im domovina poskytnúť môže. Keď sa ale za nejaký čas po tomto velikánskom meste obozrely, soznajú, čo chvíľa, jak veľmi sa vo svojich nádejach sklamaly. S trpkým pocitom, želí mnohá dievka z počestnej rodiny toho odváživého kroku a zastená: „Oh, keď by som radšej bola doma ostala!“

Utrátiac behom málo rokov svoju krásnu mladosť, svoje zdravie a čo najvzácnejšieho na svete: svoju nevinnosť a počestnosť, túži vo veľkom zármutku po svojej milej domovine; falošná stydlivosť bráni im často návrat do domova a zase živoriť v predošlých skromných pomeroch.

Tomu sťahovaniu našich slovenských dievčat do Viedne sa nemôže zabrániť, lebo naše pomery sú také, že takrečeno sami si ich vyháname inde svoju výživu hľadať.

Veladostojný pán Adam Latschka, kňaz pri chráme Najsvätejšieho Vykupiteľa vidiac tu hroznú biedu a zkažu, ktorá skoro za každým krokom hrozi nezkuseným dievčatom, odhodlal sa už pred rokmi s napnutím všetkých sil založiť „Útulnu pre dievčatá“, kde sa dostáva dievčatom službu, či zamestnanie hľadajúcim najvýdatnejšej ochrany pred každým vydieračstvom a svádzaním na nepravé cesty.

Táto útulna sa nachodí vo Viedni, IX. okres, Pramergasse č. 1. V útulne tejto poskytuje sa služkám všemožná príležitosť, aby sa vo všetkom vyvíjaly, čo jich stavu je primerané; pestuje sa duševný život, náboženská útecha byt a stravovanie, tak tiež i ošetrovanie v prípade menších chorôb. Na stá dievok od založenia tejto útulny v roku 1896, uznáva vďačne tie mnohé dobrodenia, ktoré im útulna poskytl a ešte poskytuje.

Tiež i v II. okrese, Rennweg, Fasangasse, sa nachodí podobná útulna u milosrdných sestier. Z týchto útulien žiadna židovka služku nedostane, ani taková pani, ktorá často služby premienia, čo znakom je, že nie je dobré miesto. Tiež ale služka, ktorá nemravne sa chová a žaloby na ňu pronesené bývajú, sa viac do útulny neprijme, kdežto poriadne dievčatá, ktoré službu menia, vždy môžu sa sem utiekať, aby svoje usporené groše troviť nemusely. Sestry sa vždy presvedčia, jak o povahe paniek, tak tiež i o povahe služky a dľa toho zakročia. Už mnohé dievča bolo šťastlivé, keď sa len mravne chovalo.

Ktoré dievča do Viedna ide a žiadnych pokrevných tam nemá, nech sa len na stanici preukáže s adresou jedného z týchto dvoch útulien a každý strážnik jej radu poskytne, kade má ísť, alebo na ktorý električkový vozeň sadnúť, by sa tam dostala. Zato ale treba tak cestovať, by dievča za dňa do Viedne došlo a nie v noci. Peniazí nemusí mať viacej, ako len pre prvý den na chovu. O ostatné sa v útulni obstarajú.

Nikomu inému jako strážnikovi (poli-cajtovi), nech sa žiadna nezdôveruje, radšej nech ide sama, však ju strážnici upravujú na pravú cestu.

Nad tymito dievčatmi potom, nemusí anjel strážca zaplakať, lebo nielen že sú v útulni chránené, ale i vo službe ochraňuje ich nepozorovano ústav, ktorý ich do služby dodal. Teda dievčatá pozor! — Toto vám radí

Strýčko Ferdinand.

Noviny z blízka i z ďaleka (Dopisy).

— **Tótmeder.** Velactený pane redaktor! Ačkoľvek mám ruky mizernými od motyky a kôš obsypané, preto ale chytám teraz pero do ruky a chcem vám sdeliť moju žalosť, ktorá mi na srdci leží; chcem sa žalovať všetkým ct. čitateľom „Pokroku“ na naše milé a krásne mamičky. Založili sme si tu potravny spolok, aby sme sa mohli od pijavie oslobodiť a po druhé preto, aby sme našim mamičkám dobrú lacnú a kresťanskú partéku poskytli. Všetci sme boli presvedčení, že každá naša mamička zaletí si do spolku aj pre tú mizernú zápalu. A čo zkusujeme? Smutné veci! Naše premilé mamičky, nahuckané od podlých ľudí, nepriateľov spolku, najviac od vyhodných skleparov a od pátolizáčov židov, vyhýbajú spolku, ako myš mačke a utekajú kupovať k židom. Ach, drahé mamičky, dajte si ruku na vaše srdce a odpovedajte vášmu žalujúcemu synkovi na tieto otázky: Prečo podporujete vašimi ťažko vyrobenými halierami židákov? Neviete, že každý žid praje len sebe a svojmu. Účte sa od nich. Čím vás podporujú židáci, čím vám boli na pomoc? Ktorý gazda alebo remeselník zbohatol z grošov židovských? Židáci ale, čo majú nashromáždené, všetko na kresťanoch získali. Len podporujte krivonosov, len ich obohacujte! Všetci oni zbohatnú a potom, keď budú mať pevnú zem pod sebou, nielen potravny spolok, ale aj úverkový spolok zničia a vtedy budete vy, krásne mamičky, nútené u nich kupovať a vy, premilí tatičkovia, od židov si vypožičiavate. Od tej doby budete ich otrokmi a hovädmi! Bude to kvílenia a psoty! Ale všetko daromné. Jako volakedy Eva zväbila Adama do hriechu dedičného a nebolo im odpusteno: tak aj naše krásne mamičky sotia našich milých tatičkov do rúk úžerníkov a nebude vám viac pomôžené. Verte mi, radšej trpím na sebe tisíce pijavie, než by som mal jarmo úžerníkov nosiť. — Vy chcete, husté slzy roniacemu synkovi na to odpovedať: U Srúfa dostaneme lacnejšiu partéku, ako v potravnom spolku. Moje premilé mamičky, mylíte sa! Ja som znal, nie v Mederi, ale inde jedného z nich, ktorý sňal s vreca, múkou naplneného číslo „3“ a uviazal naň „0“. Teda múku, ktorá

bola dľa pravdy „3“, predával ju za „0“. Vtedy kotkodákal: „U mňa môžete dostať nhluku za tie pheňáže, že ťho ve spolku trojkhu“. Tu máte figel židovský! A je, ešte mnoho takýchto prípadov.

Milé mamičky! Vyhybajte tým Srúfom, ako vyhýbajte čert svätenej vode.

O toto prosí všetky milé a krásne mamičky mederské váš vrelomilujúci synček

J. M.

— **Z Bánoviec.** Dňa 3. júla vydržoval tunajší hasičský spolok pod predsedníctvom pána Jána Zamarócyho (bánovského služneho) a vedením pána Gustava Dohnányiho, veliteľa v mestskej hore Terekvici pri veľkej účasti obecnstva júliales. Hostinský pán Juraj Heindl postaral o slušnú obsluhu; hudbu previedol pán Ondriš a spol. zábava bola voľná až do pozdnej noci, odkiaľ potom obecnstvo odtiahol domov.

— **Od nás.** — Dňa 29. m. m. bola v Pezinku v kostole kapucinskom radostná slávnosť; v ten deň pristupoval po prvýkrát ku oltáru novoposvätený kňaz V. Krasňanský, aby po prvý raz obetoval Bohu obeť nového zákona. Kostol bol okrášlený ako nevesta. Ľud sa sošiel zo všetkých strán, ako na púť. A tých kňazíkov! Stari mladí, chudí, silní, no darmo hovoriť. Nemohla som ich ani spočítať, vidiac ich z ďaleka u oltára o oblačkoch kadidla vážne poslúchovať ich bratovi novokňazovi, ktorý hlboko zamyslený, bladučky ako rozvinutá lalija obetoval Bohu. — O desiatej hodine zacingal zvonček — varhany vydaly zvúčnú „intrádu“, znamenie, že obrad sa začína. Zo zákristie vystúpil veľkolepý prôvod a ubieral sa pred oltár. Najprv slávnostne vystrojené družičky, nesúce na vankušku venec, za nimi „mládenec“ kňazi s bratom novokňazom, potom jeho rodičia, ktorí starostlivo vychovaného a Bohu zasväteného syna so slzami v očiach naposlady vyprevádzali si a žehnali; prôvod zakľúčovali príbuzní a priatelia. Na kazateľnu vystúpil strýčko novokňaza P. Šimon Čierny, aby oslávil pamätný deň. V kázni svojej pripomínal vznešený úrad kňazský, ktorý úrad konal najprv Ježiš sám, a tak dovolil konať svojemu stvoreniu, to je tedy iste vznešený úrad a veľká hodnosť katolíckeho kňaza, ktorý obdivujú anjeli v nebesiach. Potom veľa živo líčil: čo je kňaz ľudu a stav ľudu bez kňaza. Na tieto prevážne slova nasledovala sv. obeť, pri ktorej zástoj rukovodiča mal p. Kazimír Masák z Múru. Pri sv. obeť novokňazské požehnanie udeľované bolo. — Nám ďalej popisovať prvotiny? Všetci viete, jak to na takových slávnostiach sa deje, a kto nevie, at si zajde niekedy na prvotiny, uvidí, jaká je to sláva pre novovysvätenca — radost rajská pre rodičov.

A Boh s nebes výše zieral na to dolu

On so stvorní svojimi radoval sa spolu.

Inšie. — Vo Vajnorocho (preš. stol.) minulý týždeň krvavými literami zapísany bol do dejin tejto osady a síce pre vraždu ktorá spáchaná bola. Od istého času trafil sa po obci rôzne veci boz toho, že by na stopu zlo-deja boli prišli. Minulý týždeň, tuším v pondelok, ide kolo cintora Zuzanna Illik, 45 ročná túlavá žena, ktorú istý gazda, M. Kristovič, za zlo-deja držiac, dal sa s ňou do hádky, ba chytiac od pluhu otku udrul ju. Na krik pribehli i iní ľudia a dozvediac sa, čo je vo veci, s viničnými kolkami, dotkli a dopíchali ženskú, v druhom stave súcú, až polomrtvá tam ležat ostala. Konečne zatiahli ju do obecnej komory, kde celú noc i druhý deň bez opatery ležala a až dobre odpoľudnia do Prešporka, do krajinského špitálu odvezená bola, kde o hodinu ducha i vypustila. — Hľa, aký smutný to pád! Máme to tu u nás bezbožné srdcia! Kaina sviedla k vražde závišť, iného sviedlo lakomstvo, iného hnev, iného inšia náruživosť a rozpustilosť a to, bo všetci zapomenuli na piate prikázanie: nezabiješ. Keď ale zabiješ, tedy „život za život.“ Tak súdil Boh už v starom zákone. I. kn. Mojž. Hl. IX. — Inšie. — Vo Švajnsbachu pri Pezinku bol minulý sobotu oheň. V susedstve kat. fary horelo 6 stodol s plevníkami. Súo silný vietor, oheň mohol mať, i pre suchotu, špatné následky, ak na šťastie nefúka onv z osady. K uduseniu veľanám prispeli i pezinskí hasiči. Títo obetave pracovali a mnohí tunajší chlapi len z ďaleka pozerali na oheň bez toho že by pomocne boli sa pričínili. „Veď však moje nehorí,“ tak si filosofovali.

Inšie. — Tento pondelok u nás v Preš-

porku o 11. hod. predpol. z nevyprávanej príčiny chytíl sa ohromnou silou vybšíl. v petrolinovej továrni kotol na teer. Výbuch bol tak silný, že nie len podzemný dýmvedúci kanál preboril, lež i 70 metrov, najvyšší to v celom Uhersku, komín sa rozpučil. Oheň za krátky čas hasičstvo udusilo a komín, by včas silnejšieho vetru dajaké nešťastie sa nestalo, podoprelí.

Anička Kozruchových.

— **Šaštín.** Velactený pane redaktor! Ponevadž zo Šaštína už dávno som nečítal v našom milom „Pokroku“ žiadneho dopisu, chytám sa pera, by som vám niečo sdelil s posledných časov nášho okolia týkajúce sa zprávy. Veru poľutovania hodné časy začíname žiť, keďže už aj šaštínania sa po blúdných cestách uberajú. Nevieť pochopiť ako môže byť naša mládež a obzvlášte mladí ženáci tak padlí na rozum, že vzdor tomu, že máme i kresťanské krómy, navštevujú krómy kazárske a nie aby popriali „svojmu“ ale prajú tomu, ktorý ich za chrbtom sa vysmieva a nadáva im: „do gojov!“ je to smutné, však pravdivé! Že vraj dávať lacnejšie pivo? Horkýže! A keby tomu i tak bolo, že vám dá lacnejší horší, nápoj — čo vy však nepoznate — ako krémár kresťanský, ktorého podporovať je vašou svätou povinnosťou, nie ste-li sami proti sebe? Vnijdite do krómy krómy kresťanskej, vidíte tam aspoň len jedného žida sedieť? Zaisťe nie! Kdežto v tamtych sa len tak hemžite a otravujete nápojom; podporujete toho, ktorý vás zo srdca nenávidí, a ktorý by chcel s vás narobiť blbcov, poskytujúc vám k tomu príležitosť s jeho „lacnejším“ nápojem, aby takto si mohli prekliessniť cestu k ďalšiemu vydieraniu vašich ťažko vyrobených grošov a vás nie snáď ušetria, ale zničiť všemožne sa usiluje! Preto, bratia, pozor! Máte krómy kresťanské, podporujte tedy tie a nie také, v ktorých sa vám krémár za chrbtom vysmeje a urobí často poznámku, „oh, ty sprostý goje, však jha ča dhostanem do svojej ruky!“ Na toto vás upozorňuje váš

Janko H.

— **Horná Krupa.** Radostný deň sme mali táto pomínutú nedelu, a jestli nádeje, ktoré k nemu pripájame, sa uskutočnia, pamätným nám ostane na dlhý čas. V tento deň totižto do života vstúpil u nás spolok kresťanskej strielivosti. 38 údov pred božím oltárom sľúbilo, že sa zariekajú všetkej nemiernosti, že zdravým, nezmúteným rozumom, čistým srdcom chcú slúžiť Pánu Bohu, svedomite konať svoje povinnosti. Zaznamenania hodné je, že medzi údami stál i náš mladý, obľúbený ryehtár. To slúži na česť nielen jemu, lež i celej obci.

Tak teda, predsa ráz prišlo to, po čom sme túžili, čo i zaslepenec za dobre uznať je prinútený. Máme ten spolok, ktorý najviac požehnaní a duševného pokoja, sladšieho nad všetky rozkoše, nám prináša. Žiadame si, aby sa to požehnanie na všetkých našich spoluobčanov rozšírilo. Len smelo nasledujte týchto 38 údov, a vtedy vaše usporené majetky, domáci pokoj, duševná blaženosť, nábožne vychované detky budú hlásať v obci našej blahodarný pokrok k lepšiemu.

Všetkým velaváženým údom odporúčam z dôležitých príčin, aby sa chytli čítania. „Pokrok“ by nemal žiadnemu chýbať; na zimu sú výborné knihy Sväto-Vojtešského Spolku; pýtajte sa po dedine, snáď by ste i počítat dostali zábavné čítanie.

Teraz len smelo pokračovať na započatej ceste! Dobrú vôľu nikdy netraťte, lebo viete, že na čo ste sa odhodlali, je vec svätá, vznešená, a jak vám, tak všetkým najvyš potrebná.

Pritomní svedok.

Hospodárstvo.

— **Zo skalickej mliekarne.** Behom minulého mesiaca juniusa sa prinieslo do mliekarne 48,448 litrov mlieka, za ktoré sa dlenom vyplatilo 484 kor. 80 hal. S akým výsledkom pracuje mliekarské družstvo, ukazujú nasledujúce od správy poskytnuté dáta. Učinkovať sa počalo 11. februára, členovia priniesli mlieka:

vo februári	8221 1/2 lit. v cene	822 kor. 15
v marci	18921 1/2 „ v „	1892 „ 15
„ apríli	21406 1/2 „ v „	2140 „ 65
„ máji	37922 1/2 „ v „	3792 „ 24
„ juniusi	48448 lit. v „	4844 „ 80

dohromady 134,920 litrov v cene 13,492 korún. Tolko dostali členovia mliekarského družstva za mlieko.

Drobné zprávy.

— **Vyznačenie.** Jeho Veličenstvo daroval vdove pani Amalii Mitták rád Alžbety, odznak to za zásluhy na poli dobročinnosti a humanity.

— **Stavba katolíckeho domu** rychlým krokom napreduje, bude to budova veľkolepá a vkusná, ktorá ku ozdoze mesta nášho slúžiť bude.

— **Hrom udrel.** Zo Smolinska nám oznamujú: Dňa 2. t. m. o 9. hod. večer do tunajšej väže kostolnej udrel hrom. Hrom udrel do kříža, ktorý srazil a vnútrajšok značne poškodil; zvonom nestalo sa nič.

— **Chcú si podeliť zem.** Z Veľkého Bečkerku oznamujú: Päťsto sedliakov z obce Magyar-Ittebe obsadilo pustu statkára Imricha Jenovayho, aby si ju medzi sebou podelili. Ittebcania už od rokov pravotili sa o túto zem, ale pravotu pri všetkých súdoch prehrali a teraz na štvania jednotlivých gazdov násilne chcú sa zmocť Jenovayho pusty. Na pustu vyšiel podžupan so žandármi a s vojskom.

— **Návšteva kúpeľov Lubačovice.** Táto jediná lázeň slovanského rázu vzmáha sa na vidomoch. Co najlepšie dokazuje počet hosťov. Vlani do tohto času, t. j. 6. júla navštívilo kúpele 740 hosťov, tento rok však 1002.

— **Zabili listonoša.** Z Lublane oznamujú, že na ceste medzi Ratschachom a Jonesthalom poslal neznámi zločinci zabili a orabovali listonoša Bayera.

— **Spolok ev. mládeže** usporiada spolu so školskými dieťkami dňa 11. júla výlet do Kopečnice. Pochod školskej mládeže z mesta o 10. hodine ráno. Hudba Šeb. Wernera. **Vstup voľný.** Milodary na úcel chudobných dieťok sa prijímajú. Pokračovanie zábavy večer u pána Pavla Valacha. V páde nepriaznivého počasia, odbyva sa výlet vo štvrtok, dňa 14. júla. Každý hosť je vitaný. Prajeme mnoho zdraru!

Prijmem kolárskeho pomocníka za dobrý plat, nastúpiť môže hneď. **Ján Ravasz,** kolársky majster v Kopčanoch číslo 32. (80 h.).

Učiteľ, nie sice diplomovaný, ale praktický, s veľmi dobrými vysvedčeniami, vyučuje v maďarskej, slovenskej a nemeckej reči, je aj vo spisbe činný. Hľadá miesto v takej obci, ktorá diplomovaného učiteľa si zadovážiť, alebo dostať nemôže; pôjde i do privátneho domu, alebo na také miesto, z ktorého pre vzdialenosť od obce, nemôžu rodičia svoje dieťky do školy posilať a ani školy, ani učiteľa nemajú. Nabídnutie z láskavosti prijme — pod značkou „F. J. D.“ — administrácia tohoto listu.

Kto chce striekať vinohrady, nech si vypožičia za 30 kr. denne striekačku u **Rud. Detonyho** v Skalici.

Na prázdniny.

III.

(Pokračovanie.)

Najviac hulcokárov sa nachodí na pánstve grófa Jozefa Pálfyho (Chtelnica, Dechtice, Lánčár, Smolenice, Lošonc.) Všetk ale na tomto pánstve nedorába sa drevo na palivo, lež všetko bukové sa vozi do octových fabrik v Lošonci a Chtelnici, kde sa z neho ocet a rozličné chemické kyselny, i drevené uhlie dorába. Tu sa hulcokári pomerne najviac narobia a najmenej zarobia. Príčina toho je, že drevo musí byť drobno kálané, a na saniach ku cestám a železnici dovážane, za čo priemerne málo sa platí. Až hrôza pojme človeka, keď vidí zo strmého, vysokého vrchu sane naložené letet a na nich sedí hulcokár a v prudkom smrtonosnom lete ich riadi, by o strom nezavadily, do prepasti nevetely alebo sa neprekotily, čo by v každom páde jeho smrť zapríčinilo, a čo sa už nejednakrát i stalo, obzvláštne v Lošonských horách.

Keďby hulcokári nedochovali dobytok a ošípané a nadbytok nezpenožili, z jejich výrobkov by veru vyžiť nemohli. Čistý výrobok neobsahuje viacej, ako 40—50 krajciarov denná. No, má hulcokár svoje bývanie, 600 □ síň zahrady, a povolený chov dobytky v istej miere; drevo i seno.

O volačo lepšie sa cítia hulcokári u grófa Jána a Štefana Pálfyho, ktorí drevo na palivo a na stavbu dorábajú. Plat sice nie je väčší, lež tu hulcokár viacej dorába, a toho nebezpečného sankovania nie je toľko. Stredišťom týchto hulcokárov je Pila (pri Červenom Kameni) a Hute (blíže Ompitála.)

Toto isté platí i o hulcokároch mesta Pezinku a o kniežacích hulcokároch malackého pánstva.

V najlepšom postavení sa nachodia hulcokári mesta Modry. (Na Pisku.) Nie len že majú lepšiu mzdu, ale toľké sankovanie tu nejestvuje. I zahrady sú väčšie, chov dobytky nie je tak prísno kontrolovaný, tedy väčší a výnosnejší; byty rozsiahlejšie a peknejšie, a čo najviac sa do povahy môže vziať, že všetku domajšie výrobky sa dajú dobre zpenožiť. Známo je, že cez leto mnoho „luftárov“ do Modry prichodí, ktorí v horách (v Harmonii a na Pisku) prázdniny trávia. Co nikde nemajú hulcokári dovolené, no v Modre áno; totiž: oni môžu svoje byty na leto prenajať. A to donese pekný groš a pri tom mine sa maslo, mlieko, tvaroh, zelenina, drôbež, ovocie, jedným slovom všetko.

Modranský hulcokári sa od týchto „luftárov“ celkom popánštli. Nie len že nápodobujú ich v šatstve, ale opíčia i jejich spôsoby, reči a pánovitost. Pri tom ale nestratili ani za makové zrúno zo svojej sobeckosti, súvislosti, závidia a nenávidia oproti všetkému, čo nie je z ich plemena. — Keď v nedelu ideš do kostola, vidíš krdel „kíšašoniek“ po panskoblečených, s „manžetkami, štehráglíkom,“ pripraté hodinky na retiazke, čičky-čičky na rúchu, a nazdávaš sa, že dajaké statkárky idú. Pozri ale na ich pádny, ťažký chod, na ich ťažké vypracované ruky, a hneď sa domyslíš že to hulcokárky. Chlapy zase, ktorí do kostola idú sotvy že je po omši, už tiahnú do krčiem a dokiaľ nohy vládnú hlavu uniesť, neodídu z Modry. Keď potom túto spoločnosť sprevádzaš a očúvaš ich reči, vlasť tí dúpkom stanú a s hnusobou sa odvrátiš od tohoto, ináč pracovitého ľudu. — Blahobyť je jejich zahubou.

Tie už predtým spomenuté dobré a na sledovania hodné vlastnosti hulcokárov zmiznú pred spúšťou náruživosti a zlozvykov, a kto môže vyhne obcovaniu s týmto ľuďom.

A čo je vlastne toho príčinou? — Pracovitost a vytrvalost, húževnatost a smelost, sú podmienkami ich práce a života. Bez týchto vlastností by nemohli jestvovať. Stieny ich rázu, zlozvyky, náruživosti a spustlost mravov, sú následky spatnej výchovy. Veď od Chtelnice až po Modru niet žiadnej zariadenej školy pre hulcokárske dieťky, a týchto je, — len poverchne rátajuce, — dla počtu rodín, výše 120. (Mimo toho i do 60 takých, ktoré by mali opakujúcu skolu navštevovať.) Teraz keď vezmeme do povahy, že hulcokári 7 až do 10 kilometrov vzdialenosti od dedín, v horách byvajú, odkiaľ dieťky do školy chodiť nemôžu, u nich ale žiadnej niet, — nemôžem sa čudovať, že tento pracovitý ľud mravne tak klesnul. Do neba volajúcim hriechom je, na jednotlivých miestach až 20—25, ba i viac dieťok, bez školy, bez výučby nechať rástnuť jak to drevo v horách, alebo tú divú zver, a mravne i duševne nechať zakrpať.

Či to nie sú India, krestania? Ba že sú a keďby sa jich dobré vlastnosti lepšie vyvinovať mohli keďby ich duše vzdelávané byly, ich bystrý rozum sa rozvynúť mohol, — nebolo by ďaleko-široko takého sveta súčasného ľudu, jako hulcokári.

A kto že nesie vnyi tohoto do neba volajúceho hriechu? — Traja faktory; a síce:

1. **Predstavenstvo, úrady, školský výbor patričných obcí.** — Zákon nariaduje, že každé dieťa musí do školy chodiť. A len hulcokárske dieťky nie? Ani rychtár, ani notár: ani slúžny, ani školdozorca, ani knaz, ani rektor o to nedbá, aby sa pre tieto dieťky dajaká škola zariadila. Načo, čo ich tam po hulcokároch; nech sa o nich pánstvo stará; však sú to panský slúžobníci. No, trošku politiky je tiež v tom. V ľudovej škole by sa vraj poslovenčili; nemeckú školu budovať je proti štátnej nuyšlienke a štátnej škole zariadiť, by sa nevyplatilo, na to je málo detí. A Boh vie, jaké ešte inšie ná-

mietky a výhovorky sa upotrebuju, keď vola- kde táto vec príde do rozgovoru. — Tá výhovorka, že vraj chalupy sú veľmi roztratené, že stála škola tam jestvovať nemôže, — je verejná lož. V každom pánstve je dajaké hulcokárske stredišťe, kde jednotlivé chalupy sú najviac 3—4 kilometry vzdialené. Na túto vzdialenosť by — tak myslím — dieťky mohli do školy chodiť. Bolo by treba len rázne zakročiť a zákonu platnosť vydobit; žiaden ohľad ani na osvietené pánstvá, ani na úzkoprsé medzitka brať, lež s najväčšou prísnosťou školský zákon do platnosti uviesť.

2. **Pánstvá.** — Spomenul som výhovorku úrad v, že vraj aby sa pánstvá starali o svojich slúžobníkov. — Co si myslíte? — Pánstvá? — Odkiaľ by to tí ohudáci vzali, aby nejakú budú postavili dali na školu? Oni majú inšie starosti! Co to nič nekoštuje? Tam treba mramorové koniarne stavať; kone na dostihy pestovať; polovné kaštiele v horách budovať, a nie školy stavať! Načo tomu hulcokárovi výchova? Nech len vie dobre drevo pilovať, kálat, do metrov skladať; inšie nepotrebuje. *) A veď smolenické pánstvo povolilo ročitej podpory 48 korún pre „vandrovného“ učiteľa; malacké pánstvo mesačne 5 korún; mesto Modra ročne 140 korún; **) nie je to do dosť? Chudák gróf Ján Pálfy, nemôže dať nič; ani Štefan; ani mesto Pezinko. Co chcete viacej? Nech sa hulcokári starajú sami o seba keď choú sa vzdelávať.

(Dokončenie nasleduje.)

*) Pánstvo veru nie, lež hulcokári áno!

**) Vidz dopis z Modry uverejnený v 21. 22. 8. Pokroka.

Obehod s oblievaným náčiním.

Stavebné klampiarstvo,
plechy všetkých druhov a
rozmerov.

Náhrobné križe

v peknej úprave, každého
druhu, s trvalým zlatením
odporuča ct. obecenstvu za
— báječne nízke ceny. —
Taktiež prevádza každú
opravu starých križov

— **Rudolf Detony** —
v Skalici (Szakolca),
Jezovítska ulica.

Vzorky zdarma! Firma kresťanská!

Lodenové sukne,

polovlnené rôznych ba-
riev, 1 kus 65—70 kr.
100 kusov 60—65 zl.,
detské sukienky 20 kr.
dobierkou zasiela:

I. Česká výr. a vývoz sukni lodenových

Adolfa Jelinka

v Lísku, p. Jimramov. (Morava.)

Nehodiaci sa tovar buď vymením alebo
vezmem zpät a peniaze vrátim!!

Každá nespokojnosť vylúčená!!

Fiume-Amerika.

„Uhor.-americká paroplavba“.

Z Fiume do New-Yorku najbližšie pohnú sa nasledujúce parolode:

28. júna „SLAVONIA“, 12. júla „PANNONIA“ a 26. júla „ULTONIA“. Predplatná cena s celým zaopatrením a vo Fiume dva dni zdarma ubytovaním a strovou 180 K. Bezplatné vysvetlenie a predplatky prijíma z poverenia „ADRIE“, uhor. kráľ. paroplavebnej spoločnosti

JOZEF PELLER
Pozsony, Stefánia út 16. szám.

VODOVODY

samočinné i pomocou strojov

pre mestá, obce, veľkostatky, villy, tehelne, továrne a domy súkromné.

Najlepšie

PUMPY

trvanlivé

a so zárukou

zhotovuje

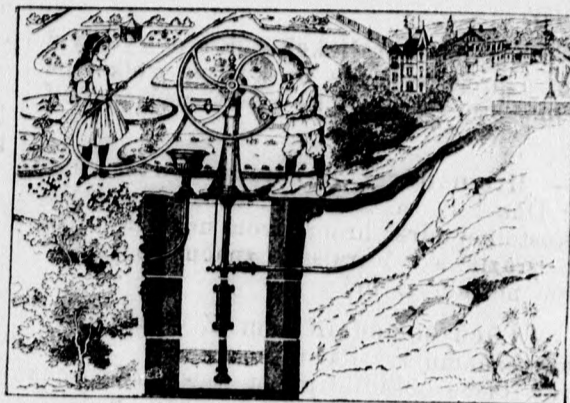
a zariaďuje

Továrň na vodovody a pumpy

JAN VÍTEZ v Přeřově (Morava).

CENY MIERNE.

Predbežné výpočty a cenníky zadarmo.

Mydlo „Palacký“

je nejlepší český výrobek.

Práce ľahká účinnok překvapující! Prádlo biele ako sníh!

Ján Vilímek,
továrň na mydla v LIPNÍKU, nad Bečvou. (Morava).

Každá sporivá gazdina

používa

Kolínskej kávovej prísady

SO SOKOLOM SO SOKOLOM

Docielí tým výdatnej, chutnej a pekne zbarvenej kávy.

TOVÁRNE:

v Kolíne a Prosejove, Morava

Práve vyšiel

III. sošit „Z päť dielov sveta“

Cena 20 h. Dostať: u J. Teslíka v Uh. Skalici.

Sviečky

všetkých druhov, ako kostolné voskové a polovoskové, stolné, stearinové i parafinové, ďalej

mydlá

ku praniu a voňavé (toilettné), všetky v najlepšej jakosti dodáva najľavnejšie

Prvá Kráľovohradecká cis. kráľ. dvornia továrň na sviečky, mydlá a voňavky.

J. Pilnáček,
Hradec Králové, Kráľ. České.
Založeno roku 1816.

Solidná česká kresťanská firma.

Cenníky i vzorky zadarmo a franko!

Inserujte!

Inserujte!

v kalendári

„Nová Domová“

Pokladnica“

a v kalendári

„Strom Serafický“

Inseráty objednávajú sa

v knihtlačiarňi a vydavateľstve

Jozefa Teslíka

v Uhor. Skalici, Szakolcza.

Nábožný a obratný

Miništrant.

Pre mládež r. kat. škôl.

CENA 12 HAL.

Dostať u JOZ. TESLIKA v Uhorskej Skalici.

Dovoľujem si et. obecnstvu v známost uviesť, že od 1. júla t. r. na majtkoch pod číslom 503 u pána Jána Sallajho mliečny a syrny obchod otvorím.

Vždy čerstvé mlieko, podmáslie a syry všetkých druhov zo skalickej mliekárne budú u mňa k dostaniu.

Odporúčajú sa do priazne, s úctou

JOZEF VANEK, Holč.